

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Förbättrad utformning av EU:s elmarknad

KN2025/00428

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i promemorian.

Bakgrund

I promemorian föreslås ändringar i ellagen (1997:857) för att genomföra ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv (EU 2024/117) i de delar som ska vara genomförda i nationell rätt under 2025. Förslagen innebär bl.a. följande:

- En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.
- Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.
- En elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

- Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska informera elanvändaren om hur elleverantören har valts ut.
- En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har behandlats av elleverantören eller för tvist-lösning utanför domstol.
- Skyldigheten för distributionsnätsföretag att lämna information för att underlätta anslutningar utökas.

I promemorian finns det dessutom ett förslag till ändring i ellagen för att genomföra ändringar i EU:s direktiv om främjande av energi från förnybara energikällor när det gäller information som nätföretag ska göra tillgänglig i fråga om den el som levereras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2025.

Övergripande

Konkurrensverket har i huvudsak inga synpunkter på förslagen i promemorian. Förslagen föranleds av ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv som ska genomföras i svensk rätt. Direktivet ger dock medlemsstaterna vissa frihetsgrader i form av en möjlighet att bevilja undantag. I det följande resonerar Konkurrensverket kring huruvida det utrymmet bör utnyttjas.

Leveransavtal med fast löptid och fast pris (kap. 6.1)

I promemorian föreslås att en elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år. Vidare föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris. För närvarande föreslås inget undantag införas.

Konkurrensverket anser att det är motiverat att regeringen eller utpekad myndighet använder sig av möjligheten att bevilja undantag som det reviderade direktivet medger för elleverantörer som endast erbjuder avtal med dynamiska priser.¹ Skyldigheten att erbjuda fastprisavtal innebär, förutom en ökad regelbörda, en för svensk del reell risk att hämma tillväxten av de redan befintliga och potentiella nya nischade elleverantörer som endast erbjuder dynamiska elavtal med förmånliga priser till kundgrupper som kännetecknas av hög efterfrågefleksibilitet och/eller risktolerans. Sådana leverantörer behöver, till skillnad från leverantörer som

¹ Med detta menas avtal där priset följer spotpriset på elbörsen (och därmed justeras så ofta mätningssintervallerna tillåter, för närvarande tim- eller kvartsvis).

även erbjuder klassiska rörliga och fasta avtal, inte prissäkra sig på samma sätt på grossistmarknaden för el, och kan därmed agera prispessande i sin nisch. Så länge tillgången till fastprisavtal är god försämrar ett undantag samtidigt inte konkurrensen för de kunder som inte vill ingå dynamiska elavtal. Dessa kunder kan till och med gynnas av ökande specialisering om det finns tillräckligt många kunder som kan tänka sig byta mellan olika avtalstyper och olika leverantörer.

Elmarknadsdirektivet stipulerar visserligen (Art. 11.1) att medlemsstaterna ska säkerställa att det finns minst en elleverantör som erbjuder leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år, och att varje elleverantör med fler än 200 000 slutkunder erbjuder ett sådant avtal. Som påpekas i promemorian möjliggör direktivet samtidigt undantag från skyldigheten ifall (a) leverantören erbjuder endast avtal med dynamiska priser, (b) undantaget inte inverkar negativt på konkurrensen, och (c) det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris för slutkunder. I Sverige råder en livlig konkurrens mellan elleverantörer och konsumenter har en god tillgång till fasta avtal även utan reglering. I promemorian påpekas att "kravet [...] kommer i praktiken att träffa sådana leverantörer som redan kan antas erbjuda dessa avtal, vilket innebär att förslaget inte påverkar dem" (avsnitt 14.2). Rekvisit (b) och (c) för undantag får således antas vara uppfyllda.

För svensk del är det dessutom samhällsekonomiskt särskilt angeläget att möjliggöra tillväxten av förmånliga dynamiska avtal, eftersom dynamiska priser stimulerar och premierar efterfrågefleksibilitet som är mycket värdefull i ett elsystem som för närvarande kännetecknas av hög intermittens.

Undantaget skulle kunna utformas som ett allmänt undantag som kan återkallas med gott varsel, eller efter en viss minsta löptid, i fall tillgången till fastprisavtal försämrar avsevärt. Alternativt, om ett generellt undantag bedöms vara oförenligt med direktivet, kan undantag beviljas genom ansökningsförfarande och enligt först-till-kvarn-principen, upp till en gräns där tillgången till fastprisavtal bedöms börja försämrar avsevärt. Även i det här fallet är det viktigt att inkludera en minsta löptid eller gott varsel. Annars skulle risken att undantaget kan återkallas med kort varsel försvaga incitamenten för att överhuvudtaget specialisera sig på elavtal med dynamiska priser.

Ett allmänt undantag har fördelen att leverantörer fritt kan byta mellan affärsmodeller så länge undantaget gäller, utan att behöva genomgå ett ansökningsförfarande. Undantag enligt först-till-kvarn-principen har å andra sidan fördelen att reducera risken för att ett företags agerande stjälper undantaget för hela marknaden (eftersom prövande myndighet skulle kunna neka den inkomna ansökan om den på marginalen befarades påverka marknadsförhållandena för fasta avtal för mycket).

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit ekonområdet Mark Bernard.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namn-underskrift.

Marie Östman